

ЗАВДАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ з курсу «СОЦІОЛОГІЯ ДИТИНСТВА»

Тема 1. Дитинство як предмет дослідження в соціальних науках. Соціальні теорії дитинства

- 1. Провести дискусію щодо вікових меж дитинства з представленням аргументів.*
- 2. Пояснити, якими чином віковий статус дитини визначає її вікові ролі на конкретних прикладах.*
- 3. Розкрити особливості розвитку дитини та сприйняття дитинства у різні історичні епохи.*
- 4. Аргументовано довести доцільність розгляду дитинства як соціального інституту.*
- 5. Аргументовано довести доцільність розгляду дитинства як соціокультурного феномену.*
- 6. Описати основні категорії соціології дитинства (на вибір).*
- 7. Визначити поняття «дитина» та «підліток», їх специфіку.*

Тема 2. Сучасні тенденції та основна проблематика досліджень дітей та підлітків

- 1. Описати різні соціологічні перспективи дослідження дитинства.*
- 2. Розкрити сутність теорій дитинства як культурно-історичного феномену.*
- 3. Розкрити сутність теорій дитинства як соціоструктурного феномену.*
- 4. Описати доцільність застосування у дослідженнях конструктивістської моделі вивчення дитинства.*
- 5. Розкрити сутність теорії інтерпретативного відтворення суспільства У.Корсаро.*
- 6. Феномен «емансипації» дитинства» та його сутність. Приклади «емансипації» дитинства» у повсякденності.*
- 7. «Індивідуалізація дитинства», «стандартизація та дестандартизація дитинства»: навести приклади прояву цього феномену.*
- 8. Феномен «зникнення дитинства»: навести приклади прояву цього феномену .*

Тема 3. Методи дослідження дітей та підлітків

- 1. Методологічні та методичні принципи соціологічного аналізу дитинства.*
- 2. Етичні принципи проведення досліджень дітей.*
- 3. М'які методики дослідження у галузі дитинства: гра-інтерв'ю, малюнкові та графічні анкети, анкети-комікси, твори.*
- 4. Використання лонгitudних, панельних та когортних прикладних досліджень у дослідженні дитинства.*
- 5. Специфіка використання методів спостереження, інтерв'ю, анкетування для дослідження дітей та підлітків.*

Тема 4. Дитяча культура як інтерпретативна репродукція суспільства

- 1. Поняття «індустрія дитинства» та її складові.*
- 2. Опишіть та операціоналізуйте елементи інтерпретативної культури дитинства .*
- 3. Феномен дитячої популярної культури: наведіть приклади.*
- 4. Цифрові практики дитинства та сучасні технології дитячого спілкування.*
- 5. Гендерна соціалізація: особливості гендерної соціалізації у традиційному та індустріальному суспільстві. Порівняйте ці моделі.*

6. Постмодернізм та проблема гендерної соціалізації дітей.
7. Діти у місті: аналіз дитячих практик у контексті міського ландшафту (проведення дослідницьких спостережень).

Тема 5. Системи навчання та виховання дітей у різних суспільствах та в різні історичні епохи.

1. Системи навчання та виховання у різних суспільствах як механізм відтворення суспільства. Опишіть обрану на вибір систему виховання, її переваги та недоліки.
2. Робота М. Мід: «Як дорослішають на Самоа». Обговорення найбільш цікавих з дослідницької точки зору тез книги.
4. Концепція трьох культур М. Мід та її застосування для розуміння сучасного дитинства.
5. Робота Ю. Бронфенбреннер: «Два світи дитинства. Діти у СРСР та США» як зразок крос культурних досліджень у галузі дитинства. Обговорення роботи.

Тема 6. Діти поколінь X Y Z, Z-A: ціннісно-порівняльний аналіз

1. Обговорення теорії поколінь Н. Хоува і У. Штрауса та можливостей її застосування.
2. Пострадянський та світовий досвіди вимірювання міжпоколінної динаміки базових цінностей
3. Діти поколінь X Y Z, Z-A: аналіз ціннісних преференцій.
4. Діти як творці нового контенту: цифрова культура сучасного дитинства.

Тема 7. Дитяча праця: культурні, соціальні, правові аспекти

1. Специфіка дитячої праці: причини, види, наслідки.
2. Історична ретроспектива дитячої праці в Україні: аналіз матеріалів історичних досліджень
3. Дитяча праця у сучасній Україні: аналіз результатів досліджень.
4. Механізми протидії економічній експлуатації дітей.

Тема 8. Діти без дитинства: хто вони

Питання для самоконтролю:

1. «Ера опіки» та/або «ера підготовки»: рухливість меж дитинства та дорослості.
2. «Дитина-монстр» як продукт сучасних медійних технологій.: навести приклади
3. «Нова рівність» та «кінець дитячої гри» як феномени сучасності.
4. Діти без дитинства: розглянути основні категорії соціально вразливих груп дітей та їх особливості.
5. Моделі психологічної та соціальної реабілітації дітей, що опинились у несприятливих умовах розвитку.

Тема 9. Дитячі/підліткові девіації: соціологічний аналіз

1. Психобіологічні та індивідуально-психологічні чинники поведінкових девіацій неповнолітніх.
2. Поняття важко вихованої та важко навченої дитини як дискусійне поняття.
3. Роль основних суб'єктів соціалізації у поширенні девіантної поведінки серед дітей та підлітків.
4. Суїцидальна поведінка серед дітей: основні причини та способи профілактики.
5. Причини та форми адиктивної поведінки серед дітей та підлітків.
6. Дитячий боулінг та його різновиди, причини та наслідки.

7. *Методи діагностики девіантної поведінки серед дітей як умова профілактики девіацій.*

Тема 10. Дитинство крізь призму медіа та медіа у дитячому світі

1. *Основні медіактивності сучасних дітей та методики їх вимірювання.*
2. *Дитячі комунікації у кіберпросторі.*
3. *Методики дослідження медіа споживання серед дітей.*
4. *Ризики і розвиваючий потенціал використання мобільних ігор для розвитку дитини. Навести конкретні приклади.*

Тема 11. Соціальний захист дитинства: основні напрямки та методи

1. *Соціальний захист дитинства: аналіз категорій «охорона прав дитини», «правовий захист» та інших.*
2. *Сутність соціального захисту сім'ї та його основні складові.*
3. *«Соціальна захищеність» як оцінка ефективності соціального захисту дитинства.*
4. *Емпірична операціоналізація соціальної захищеності: об'єктивні та суб'єктивні індикатори соціальної захищеності дітей.*